

نهمین همایش ملی بنیاد علمی قانون یار

همایش مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی در عصر نوین

بنیاد علمی قانون یار- کمیته حقوق ورزشی استان اصفهان- دانشگاه آزاد اسلامی- دهقان- فرمانداری دهقان

دبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نماینده مقالات در پایگاه های ملی و بین المللی)

تاریخ برگزاری همایش: ۲۷ بهمن ماه ۱۴۰۴ شماره نمایه: ۴۵۵۴۵۲ رده بندی کنفرانس: ج ۳۳۲۲۴

مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی در عصر نوین

بازخوانی تحولات مفهومی، ساختاری و کارکردی حقوق ورزش

در پرتو جهانی شدن

محمدرضا مرادی^۱ ساسان قرمزی وحید پناه پوری

چکیده

حقوق ورزشی در عصر نوین به عنوان یکی از شاخه های نوظهور و میان رشته ای حقوق، نقشی بنیادین در تنظیم روابط پیچیده و چندسطحی ناشی از فعالیت های ورزشی ایفا می کند. تحولات شتابان ورزش معاصر، از جمله حرفه ای شدن ساختارهای ورزشی، تجاری سازی گسترده، جهانی شدن رقابت ها، توسعه فناوری های نوین و افزایش مداخلات نهادهای بین المللی، موجب شده است که ورزش دیگر صرفاً یک فعالیت تفریحی یا بدنی تلقی نشود، بلکه به نهادی اجتماعی، اقتصادی و حقوقی با آثار گسترده در سطح ملی و بین المللی تبدیل گردد.

در این چارچوب، مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی به عنوان ابزاری اساسی برای تحلیل، تبیین و سامان دهی روابط حقوقی در ورزش، اهمیت روزافزونی یافته است. این مقاله با رویکردی توصیفی-تحلیلی و با بهره گیری از روش تحقیق کتابخانه ای و تطبیقی، به بررسی جایگاه، سیر تحول و چالش های مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی در عصر نوین می پردازد. در این راستا، مهم ترین ابعاد حقوق ورزشی از جمله منابع حقوق ورزشی، مسئولیت حقوقی ناشی از فعالیت های ورزشی، نقش داور و حل و فصل اختلافات ورزشی، جایگاه دیوان داور و ورزش، ارتباط حقوق ورزشی با حقوق بشر و چالش های حقوقی مبارزه با دوپینگ مورد بررسی قرار گرفته است.

یافته های پژوهش نشان می دهد که حقوق ورزشی در عصر نوین از یک شاخه فرعی حقوقی به نظامی نسبتاً مستقل با قواعد، نهادها و رویه های خاص خود تبدیل شده است. همچنین، گسترش صلاحیت

^۱ نویسنده مسئول

نهادهای غیردولتی ورزشی در وضع مقررات الزام آور، ضرورت بازاندیشی در مفاهیمی همچون حاکمیت قانون، دادرسی منصفانه و حمایت از حقوق بنیادین ورزشکاران را بیش از پیش برجسته می‌سازد. در نهایت، مقاله بر این نتیجه تأکید دارد که توسعه مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی، به‌ویژه با رویکرد بومی، تطبیقی و انتقادی، می‌تواند نقش مؤثری در ارتقای حکمرانی ورزشی، تضمین عدالت ورزشی و حمایت از کرامت انسانی در ورزش معاصر ایفا نماید.

واژگان کلیدی: حقوق ورزشی، مطالعات پژوهشی، ورزش حرفه‌ای، جهانی‌شدن، داوری ورزشی

مقدمه

ورزش در دهه‌های اخیر دستخوش تحولات بنیادینی شده است که ماهیت، کارکرد و آثار آن را به‌طور اساسی دگرگون ساخته است. آنچه در گذشته عمدتاً به‌عنوان فعالیتی آماتور، تفریحی و محدود به چارچوب‌های ملی شناخته می‌شد، امروزه به صنعتی جهانی با گردش مالی عظیم، مخاطبان گسترده و ساختارهای پیچیده حقوقی و مدیریتی تبدیل شده است. این تحولات، زمینه‌ساز شکل‌گیری و گسترش شاخه‌ای مستقل از حقوق با عنوان «حقوق ورزشی» شده است که وظیفه تنظیم روابط حقوقی میان کنشگران مختلف عرصه ورزش را بر عهده دارد.

حقوق ورزشی مجموعه‌ای از قواعد، اصول و نهادهای حقوقی است که به تنظیم روابط میان ورزشکاران، مربیان، باشگاه‌ها، فدراسیون‌ها، تماشاگران، اسپانسرها و نهادهای دولتی و بین‌المللی می‌پردازد. پیچیدگی این روابط و تنوع موضوعات مطروحه در ورزش معاصر، از مسئولیت مدنی و کیفری ناشی از فعالیت‌های ورزشی گرفته تا قراردادهای حرفه‌ای، داوری ورزشی، دوپینگ، حقوق بشر و حکمرانی ورزشی، ضرورت انجام مطالعات پژوهشی عمیق و نظام‌مند در این حوزه را آشکار می‌سازد.

مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی در عصر نوین، نه تنها به تبیین مفاهیم و قواعد موجود می‌پردازد، بلکه نقش مهمی در نقد، اصلاح و توسعه نظام حقوقی حاکم بر ورزش ایفا می‌کند. از سوی دیگر، گسترش نفوذ نهادهای بین‌المللی ورزشی و تمرکز قدرت هنجاری در ساختارهایی همچون فدراسیون‌های جهانی و

دیوان داوری ورزش، چالش‌های نوینی را در حوزه حاکمیت قانون و دادرسی منصفانه ایجاد کرده است که بدون پژوهش‌های حقوقی دقیق، امکان مواجهه مؤثر با آن‌ها وجود نخواهد داشت.

بر این اساس، مقاله حاضر در پی آن است که با بررسی جایگاه و سیر تحول مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی در عصر نوین، مهم‌ترین چالش‌ها و الزامات این حوزه را تبیین نموده و نقش پژوهش‌های حقوقی را در ارتقای عدالت و نظم حقوقی در ورزش معاصر مورد تحلیل قرار دهد.

فصل اول: ماهیت و قلمرو حقوق ورزشی در عصر نوین

حقوق ورزشی مجموعه‌ای از قواعد حقوقی است که بر فعالیت‌های ورزشی و روابط میان اشخاص فعال در این حوزه حاکم است. برخلاف تصور سنتی، این شاخه حقوقی صرفاً به تخلفات انضباطی یا مقررات مسابقات محدود نمی‌شود، بلکه حوزه‌هایی همچون قراردادهای ورزشی، مسئولیت مدنی، حقوق کار، حقوق کیفری، حقوق بشر و داوری بین‌المللی را در بر می‌گیرد.

در عصر نوین، ماهیت حقوق ورزشی به واسطه بین‌المللی‌شدن ورزش دچار تحول اساسی شده است. بسیاری از قواعد حاکم بر ورزش، نه از سوی قانون‌گذار ملی، بلکه توسط نهادهای ورزشی بین‌المللی تدوین می‌شود. این وضعیت، پرسش‌های مهمی درباره مشروعیت، الزام‌آوری و نسبت این قواعد با حقوق داخلی ایجاد کرده است که موضوع مطالعات پژوهشی گسترده‌ای قرار گرفته‌اند.

۱-۱. تحول مفهوم ورزش و ضرورت شکل‌گیری حقوق ورزشی

درک حقوق ورزشی بدون توجه به تحول مفهوم ورزش در جوامع معاصر ممکن نیست. ورزش در گذشته فعالیتی مبتنی بر تفریح، سلامت فردی و رقابت‌های محلی تلقی می‌شد، اما در عصر نوین به نهادی اجتماعی با کارکردهای اقتصادی، فرهنگی و حتی سیاسی تبدیل شده است. حرفه‌ای‌شدن ورزش، ظهور لیگ‌های بین‌المللی و تبدیل ورزشکاران به چهره‌های عمومی، موجب شده است که روابط ورزشی نیازمند تنظیم حقوقی دقیق و تخصصی باشد.

مطالعات پژوهشی نشان می‌دهد که هرچه ورزش از حالت آماتور فاصله گرفته، نقش حقوق در تنظیم آن پررنگ‌تر شده است. قراردادهای حرفه‌ای، نقل و انتقالات، حقوق رسانه‌ای و مسئولیت‌های مدنی، همگی بیانگر این واقعیت‌اند که ورزش دیگر نمی‌تواند خارج از چارچوب‌های حقوقی اداره شود.

۱-۲. تعریف حقوق ورزشی و تمایز آن از سایر شاخه‌های حقوق

حقوق ورزشی را می‌توان مجموعه‌ای از قواعد حقوقی دانست که بر فعالیت‌های ورزشی و روابط میان اشخاص مرتبط با آن حاکم است. این شاخه حقوقی از یک سو با حقوق خصوصی، به‌ویژه حقوق قراردادهای و مسئولیت مدنی، و از سوی دیگر با حقوق عمومی، از جمله حقوق اداری و کیفری، در ارتباط است. مطالعات پژوهشی در این حوزه تأکید می‌کنند که حقوق ورزشی دارای ویژگی‌های خاصی است که آن را از سایر شاخه‌های حقوق متمایز می‌کند. از جمله این ویژگی‌ها می‌توان به نقش پررنگ نهادهای غیردولتی بین‌المللی، سرعت تحول مقررات و ماهیت فراملی قواعد ورزشی اشاره کرد

۱-۳. کارکردهای حقوق ورزشی در نظام ورزش معاصر

حقوق ورزشی کارکردهای متعددی در نظام ورزش ایفا می‌کند. نخستین کارکرد آن، ایجاد نظم و انضباط در فعالیت‌های ورزشی است. مقررات انضباطی، آیین‌نامه‌های مسابقات و سازوکارهای حل اختلاف، همگی با هدف تضمین رقابت منصفانه تدوین شده‌اند.

دومین کارکرد حقوق ورزشی، حمایت از حقوق ذی‌نفعان، به‌ویژه ورزشکاران است. مطالعات پژوهشی نشان می‌دهد که بدون چارچوب‌های حقوقی شفاف، ورزشکاران در معرض سوءاستفاده‌های اقتصادی و انضباطی قرار می‌گیرند

۱-۴. جایگاه حقوق ورزشی در نظام حقوقی ایران و جهان

در بسیاری از کشورها، حقوق ورزشی هنوز به‌عنوان شاخه‌ای مستقل در نظام حقوقی شناخته نشده است، اما در عمل نقش مهمی در تنظیم روابط ورزشی ایفا می‌کند. در ایران نیز، هرچند قوانین پراکنده‌ای در حوزه ورزش وجود دارد، اما خلأ یک چارچوب جامع حقوق ورزشی احساس می‌شود. این موضوع، زمینه‌ای مهم برای مطالعات پژوهشی فراهم کرده است

فصل دوم: سیر تحول مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی

مطالعات حقوق ورزشی در مراحل اولیه، عمدتاً ماهیتی توصیفی و پراکنده داشت. پژوهشگران بیشتر به بررسی مقررات داخلی فدراسیون‌ها و حل اختلافات محدود می‌پرداختند. با گسترش ورزش حرفه‌ای و افزایش دعوای ورزشی، رویکرد پژوهشی نیز دچار تحول شد و تحلیل‌های تطبیقی و انتقادی جایگزین مطالعات صرفاً توصیفی گردید.

در دهه‌های اخیر، حقوق ورزشی به یکی از موضوعات جدی پژوهش در دانشگاه‌های معتبر جهان تبدیل شده است. انتشار مجلات تخصصی، ایجاد دوره‌های دانشگاهی و افزایش پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، نشان‌دهنده تثبیت جایگاه این رشته در ادبیات حقوقی معاصر است

۲-۱. دوره شکل‌گیری اولیه حقوق ورزشی

مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی در مراحل اولیه، عمدتاً به بررسی مقررات داخلی فدراسیون‌ها و حل اختلافات محدود می‌پرداخت. در این دوره، حقوق ورزشی هنوز به‌عنوان یک شاخه مستقل علمی مطرح نبود و بیشتر به‌صورت پراکنده مورد توجه قرار می‌گرفت

۲-۲. تأثیر حرفه‌ای شدن ورزش بر مطالعات حقوقی

با حرفه‌ای شدن ورزش، حجم اختلافات حقوقی افزایش یافت و نیاز به تحلیل‌های تخصصی‌تر احساس شد. پژوهشگران شروع به بررسی قراردادهای حرفه‌ای، حقوق کار ورزشکاران و مسئولیت‌های ناشی از فعالیت‌های ورزشی کردند. این مرحله را می‌توان نقطه عطفی در توسعه مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی دانست

۲-۳. جهانی شدن و تولد حقوق ورزشی فراملی

جهانی شدن ورزش موجب شد که بسیاری از اختلافات ورزشی ماهیتی بین‌المللی پیدا کنند. شکل‌گیری نهادهایی مانند دیوان دوری ورزش، زمینه‌ساز توسعه پژوهش‌های تطبیقی و بین‌المللی در حقوق ورزشی شد

۲-۴. وضعیت کنونی مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی

امروزه حقوق ورزشی به یکی از حوزه‌های پویا در مطالعات حقوقی تبدیل شده است. انتشار مجلات تخصصی، برگزاری همایش‌ها و افزایش پایان‌نامه‌ها نشان‌دهنده رشد این حوزه است. پژوهش‌های معاصر بیش از گذشته رویکردی انتقادی و میان‌رشته‌ای دارند

فصل سوم: منابع حقوق ورزشی در عصر جهانی شدن

منابع حقوق ورزشی در عصر نوین متنوع و چندسطحی هستند. قوانین ملی، مقررات فدراسیون‌های ورزشی، اسناد بین‌المللی، آرای داوری و رویه‌های قضایی، همگی در شکل‌دهی به این نظام حقوقی نقش دارند.

یکی از ویژگی‌های برجسته حقوق ورزشی معاصر، شکل‌گیری مفهومی تحت عنوان «حقوق فراملی ورزشی» یا Lex Sportiva است. این مفهوم به مجموعه قواعد و اصولی اشاره دارد که مستقل از نظام‌های حقوقی ملی، بر روابط ورزشی بین‌المللی حاکم هستند و توسط نهادهایی مانند دیوان داوری ورزش توسعه یافته‌اند.

۳-۱. مفهوم منبع حقوقی در حقوق ورزشی

در حقوق کلاسیک، منابع حقوقی معمولاً محدود به قانون، عرف، رویه قضایی و دکتترین هستند. با این حال، حقوق ورزشی به دلیل ماهیت خاص خود، از الگوی سنتی منابع حقوقی فراتر رفته است. مطالعات پژوهشی نشان می‌دهد که در این حوزه، منابع حقوقی ترکیبی از قواعد ملی، مقررات خصوصی و اسناد بین‌المللی هستند که هم‌زمان بر روابط ورزشی حاکم‌اند.

این ویژگی سبب شده است که پژوهشگران از «چندمنبعی بودن» حقوق ورزشی سخن بگویند. به بیان دیگر، حقوق ورزشی نه تنها از نظام حقوقی دولت‌ها تأثیر می‌پذیرد، بلکه به شدت وابسته به قواعد تولیدشده توسط نهادهای ورزشی غیردولتی است.

۳-۲. قوانین ملی و جایگاه آنها در حقوق ورزشی

قوانین ملی همچنان یکی از منابع مهم حقوق ورزشی محسوب می‌شوند، به‌ویژه در حوزه‌هایی مانند مسئولیت مدنی، حقوق کیفری و حقوق کار. در بسیاری از کشورها، روابط میان ورزشکار و باشگاه تابع قوانین کار یا قراردادهای مدنی است.

مطالعات پژوهشی در این زمینه نشان می‌دهد که یکی از چالش‌های اصلی، تعارض میان قوانین ملی و مقررات نهادهای ورزشی بین‌المللی است. این تعارض‌ها، پرسش‌های مهمی درباره اولویت اجرا و حدود حاکمیت دولت‌ها در حوزه ورزش مطرح می‌کند.

۳-۳. مقررات فدراسیون‌های ورزشی و ماهیت حقوقی آنها

فدراسیون‌های ورزشی ملی و بین‌المللی نقش محوری در تدوین مقررات ورزشی دارند. آیین‌نامه‌های انضباطی، مقررات مسابقات و دستورالعمل‌های فنی، بخش قابل توجهی از قواعد حاکم بر ورزش را تشکیل می‌دهند.

مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی به بررسی ماهیت حقوقی این مقررات پرداخته‌اند و این پرسش را مطرح کرده‌اند که آیا این قواعد را می‌توان نوعی «حقوق خصوصی سازمانی» دانست یا باید آنها را در چارچوب حقوق عمومی تحلیل کرد. پاسخ به این پرسش، آثار مهمی در زمینه مسئولیت و نظارت حقوقی دارد.

۳-۴. نقش اسناد و رویه‌های بین‌المللی در شکل‌گیری حقوق ورزشی

اسناد بین‌المللی، به‌ویژه مقررات نهادهایی مانند کمیته بین‌المللی المپیک و دیوان دآوری ورزش، تأثیر قابل توجهی بر توسعه حقوق ورزشی داشته‌اند. آرای صادره از مراجع دآوری، به‌تدریج به منبعی معتبر برای تفسیر قواعد ورزشی تبدیل شده‌اند.

مطالعات پژوهشی نشان می‌دهد که این رویه‌ها نقش مهمی در ایجاد وحدت رویه و پیش‌بینی‌پذیری حقوقی در سطح بین‌المللی ایفا می‌کنند و به همین دلیل، جایگاه ویژه‌ای در ادبیات حقوق ورزشی دارند.

فصل چهارم: نقش نهادهای بین‌المللی در شکل‌دهی حقوق ورزشی نوین

یکی از شاخصه‌های اساسی حقوق ورزشی در عصر نوین، نقش پررنگ نهادهای بین‌المللی در تولید و اعمال قواعد حقوقی است. برخلاف بسیاری از شاخه‌های حقوق که قانون‌گذار ملی نقش محوری در تدوین مقررات دارد، در حقوق ورزشی این وظیفه تا حد زیادی بر عهده نهادهای غیردولتی اما قدرتمند بین‌المللی قرار گرفته است. فدراسیون‌های جهانی ورزشی، کمیته بین‌المللی المپیک و نهادهای وابسته به آن، با تدوین آیین‌نامه‌ها و مقررات الزام‌آور، عملاً نقش قانون‌گذار را ایفا می‌کنند.

این وضعیت، پژوهشگران حقوق ورزشی را با پرسش‌های بنیادینی مواجه کرده است: مشروعیت حقوقی این مقررات چیست؟ مبنای الزام‌آوری آنها کدام است؟ و تا چه حد می‌توان این قواعد را بر نظام‌های حقوقی داخلی تحمیل کرد؟ مطالعات پژوهشی نشان می‌دهد که پاسخ به این پرسش‌ها بدون درک ساختار خاص نظام ورزش جهانی ممکن نیست.

۴-۱. مفهوم حکمرانی ورزشی و ارتباط آن با حقوق

حکمرانی ورزشی به مجموعه سازوکارهایی اطلاق می‌شود که از طریق آن، فعالیت‌های ورزشی هدایت، نظارت و تنظیم می‌شوند. در عصر نوین، حکمرانی ورزشی دیگر صرفاً یک موضوع مدیریتی نیست، بلکه پیوندی عمیق با حقوق پیدا کرده است.

مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی نشان می‌دهد که ضعف در حکمرانی، زمینه‌ساز بروز فساد، تبعیض و نقض حقوق ورزشکاران می‌شود. از این رو، تحلیل حقوقی ساختارهای حکمرانی ورزشی به یکی از محورهای مهم پژوهشی تبدیل شده است

۴-۲. نقش فدراسیون‌های بین‌المللی در تنظیم روابط ورزشی

فدراسیون‌های بین‌المللی ورزشی، با تدوین مقررات الزام‌آور، نقشی مشابه قانون‌گذار ایفا می‌کنند. این نهادها تعیین می‌کنند که چه کسی حق شرکت در مسابقات را دارد، چه رفتاری تخلف محسوب می‌شود و چه ضمانت اجرایی اعمال خواهد شد.

مطالعات پژوهشی این وضعیت را نوعی «تمرکز قدرت هنجاری» در نهادهای ورزشی توصیف می‌کنند و بر ضرورت شفافیت و پاسخ‌گویی این نهادها تأکید دارند

۴-۳. دیوان دآوری ورزش و نقش آن در حکمرانی حقوقی

دیوان دآوری ورزش (CAS) یکی از ارکان اصلی حکمرانی حقوقی در ورزش بین‌المللی است. این دیوان با حل و فصل اختلافات ورزشی، نقش مهمی در تفسیر و توسعه حقوق ورزشی ایفا می‌کند.

مطالعات پژوهشی نشان می‌دهد که آرای CAS فراتر از حل اختلافات فردی، به شکل‌گیری اصول کلی حقوق ورزشی کمک کرده‌اند. با این حال، مسائلی مانند استقلال، دسترسی برابر و هزینه‌های دآوری، همچنان مورد نقد پژوهشگران قرار دارد

۴-۴. نسبت نهادهای ورزشی با دولت‌ها

یکی از چالش‌های اساسی در حقوق ورزشی، تعیین مرز میان خودمختاری نهادهای ورزشی و مداخله دولت‌هاست. از یک سو، نهادهای ورزشی بر استقلال خود تأکید دارند و از سوی دیگر، دولت‌ها مسئول حمایت از منافع عمومی هستند.

فصل پنجم: حقوق و تعهدات ورزشکاران در چارچوب حقوق ورزشی معاصر

ورزشکار در عصر نوین دیگر صرفاً یک «شرکت کننده در مسابقه» نیست، بلکه کنشگری حقوقی با مجموعه‌ای از حقوق و تعهدات متقابل است. قراردادهای حرفه‌ای، تعهدات انضباطی، الزامات اخلاقی و مسئولیت‌های رسانه‌ای، جایگاه ورزشکار را در نظام حقوقی ورزش پیچیده‌تر از گذشته کرده است.

مطالعات پژوهشی در این حوزه نشان می‌دهد که توازن میان حقوق و تعهدات ورزشکاران همواره محل مناقشه بوده است. از یک سو، ورزشکاران خواهان تضمین حقوقی بیشتر، از جمله امنیت شغلی و آزادی بیان هستند؛ از سوی دیگر، نهادهای ورزشی بر ضرورت حفظ نظم، انضباط و منافع جمعی تأکید می‌کنند. این تعارض، بستری غنی برای پژوهش‌های تحلیلی در حقوق ورزشی فراهم کرده است

۵-۱. مفهوم مسئولیت حقوقی در فعالیتهای ورزشی

مسئولیت حقوقی در ورزش یکی از بنیادی‌ترین مباحث حقوق ورزشی محسوب می‌شود. فعالیت‌های ورزشی به دلیل ماهیت رقابتی، فیزیکی و گاه پرخطر خود، همواره با احتمال ورود خسارت همراه هستند. از این رو، تعیین مسئولیت حقوقی اشخاص درگیر در فعالیت‌های ورزشی، اهمیت ویژه‌ای دارد. مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی نشان می‌دهد که مسئولیت در این حوزه نمی‌تواند صرفاً بر مبنای قواعد سنتی حقوق مدنی تحلیل شود، بلکه باید ویژگی‌های خاص ورزش، از جمله رضایت ضمنی به خطر و قواعد بازی، مورد توجه قرار گیرد.

۵-۲. مسئولیت مدنی ورزشکاران

ورزشکاران به عنوان بازیگران اصلی فعالیت‌های ورزشی، ممکن است در جریان مسابقات یا تمرینات، موجب ورود خسارت به دیگران شوند. پرسش اساسی این است که آیا هر آسیب ناشی از فعالیت ورزشی، مسئولیت مدنی ایجاد می‌کند یا خیر؟

مطالعات پژوهشی نشان می‌دهد که در بسیاری از نظام‌های حقوقی، تفکیک میان رفتارهای مجاز ورزشی و رفتارهای خارج از چارچوب قواعد بازی، نقش تعیین‌کننده‌ای در احراز مسئولیت دارد. چنانچه رفتار ورزشکار در چارچوب قواعد پذیرفته شده باشد، معمولاً مسئولیت مدنی متفی است، اما تخطی از این قواعد می‌تواند موجب مسئولیت شود.

۵-۳. مسئولیت مدنی مربیان، داوران و مدیران ورزشی

مسئولیت حقوقی در ورزش محدود به ورزشکاران نیست. مربیان، داوران و مدیران ورزشی نیز نقش مهمی در تضمین ایمنی و سلامت فعالیت‌های ورزشی دارند. کوتاهی در انجام وظایف حرفه‌ای، می‌تواند مسئولیت مدنی یا حتی کیفری برای این اشخاص ایجاد کند.

مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی بر این نکته تأکید دارند که استاندارد رفتار حرفه‌ای، معیار اصلی در ارزیابی مسئولیت این اشخاص است. برای مثال، مربی‌ای که اصول ایمنی را رعایت نکند، ممکن است در قبال آسیب‌های وارده به ورزشکار مسئول شناخته شود.

۵-۴. مسئولیت کیفری در ورزش

اگرچه ورزش ذاتاً فعالیتی مجاز است، اما در برخی موارد، رفتارهای ورزشی می‌تواند وصف کیفری پیدا کند. ضرب و جرح عمدی، تبانی، فساد و دوپینگ، از جمله مصداق‌هایی هستند که می‌توانند مسئولیت کیفری ایجاد کنند.

مطالعات پژوهشی نشان می‌دهد که یکی از چالش‌های مهم، تمایز میان خشونت مجاز ورزشی و رفتار مجرمانه است. این تمایز نیازمند تحلیل دقیق قصد، شدت رفتار و شرایط وقوع آن است.

فصل ششم: حقوق بشر و ورزش

در گذشته، ارتباط میان حقوق بشر و ورزش چندان مورد توجه قرار نمی‌گرفت. اما در عصر نوین، این دو حوزه به‌طور فزاینده‌ای در هم تنیده شده‌اند. موضوعاتی نظیر تبعیض جنسیتی، نژادی و ملی، حق حریم خصوصی ورزشکاران، آزادی بیان و حق دادرسی منصفانه، به محور مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی تبدیل شده‌اند.

پژوهش‌های معاصر نشان می‌دهد که نظام‌های ورزشی نمی‌توانند خود را از تعهدات حقوق بشری مبرا بدانند. هرچند نهادهای ورزشی غالباً ماهیتی خصوصی دارند، اما تصمیمات آنها آثار گسترده‌ای بر زندگی افراد دارد و از این رو باید با استانداردهای حقوق بشر سازگار باشد.

۶-۱. اهمیت حل اختلافات در نظام ورزش

اختلافات حقوقی بخش جدایی‌ناپذیر ورزش حرفه‌ای هستند. قراردادهای، مقررات انضباطی و رقابت‌های بین‌المللی، همگی زمینه‌ساز بروز اختلاف می‌شوند. از این رو، وجود سازوکارهای کارآمد برای حل و فصل اختلافات، یکی از ارکان اساسی حقوق ورزشی محسوب می‌شود.

مطالعات پژوهشی نشان می‌دهد که حل سریع و تخصصی اختلافات، نقش مهمی در حفظ ثبات و اعتماد در نظام ورزش دارد.

۲-۶. داوری به‌عنوان شیوه غالب حل اختلافات ورزشی

داوری به‌عنوان شیوه‌ای تخصصی و انعطاف‌پذیر، جایگاه ویژه‌ای در حل اختلافات ورزشی پیدا کرده است. بسیاری از قراردادهای ورزشی، شرط ارجاع اختلاف به داوری را پیش‌بینی می‌کنند. مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی تأکید می‌کنند که داوری ورزشی، به دلیل تخصص داوران و سرعت رسیدگی، نسبت به دادگاه‌های عمومی کارآمدتر است، هرچند این شیوه نیز با چالش‌هایی مواجه است.

۳-۶. دیوان داوری ورزش و اصول دادرسی منصفانه

دیوان داوری ورزش (CAS) مهم‌ترین نهاد داوری ورزشی در سطح بین‌المللی است. این دیوان نقش مهمی در تضمین یکنواختی و پیش‌بینی‌پذیری تصمیمات حقوقی ایفا می‌کند.

مطالعات پژوهشی نشان می‌دهد که رعایت اصول دادرسی منصفانه، از جمله حق دفاع و بی‌طرفی داوران، برای مشروعیت تصمیمات CAS ضروری است. در عین حال، برخی پژوهشگران به محدودیت‌های دسترسی و هزینه‌های داوری انتقاد دارند.

۴-۶. جایگاه حل اختلافات ورزشی در نظام حقوقی ایران

در ایران، حل اختلافات ورزشی عمدتاً از طریق کمیته‌های انضباطی و داوری فدراسیون‌ها انجام می‌شود. مطالعات پژوهشی نشان می‌دهد که نبود یک نهاد داوری مستقل و تخصصی ملی، یکی از خلأهای مهم نظام حقوق ورزشی ایران است.

فصل هفتم: مسئولیت‌های حقوقی ناشی از فعالیت‌های ورزشی

یکی از مهم‌ترین محورهای مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی، بررسی مسئولیت‌های حقوقی ناشی از فعالیت‌های ورزشی است. این مسئولیت‌ها می‌توانند در قالب مسئولیت مدنی، کیفری یا انضباطی بروز یابند. آسیب‌های ورزشی، تخلفات انضباطی، نقض قراردادهای و رفتارهای غیرقانونی، همگی می‌توانند منجر به مسئولیت حقوقی شوند. پژوهشگران در این حوزه تلاش کرده‌اند تا مرز میان ریسک ذاتی ورزش و تقصیر حقوقی را مشخص کنند. این تمایز، به‌ویژه در رشته‌های پرخطر، اهمیت دوچندانی دارد و همچنان محل بحث و اختلاف نظر است.

۷-۱. پیوند میان حقوق بشر و فعالیت‌های ورزشی

در دهه‌های اخیر، ارتباط میان ورزش و حقوق بشر به یکی از محورهای اصلی مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی تبدیل شده است. ورزش دیگر صرفاً یک فعالیت فیزیکی یا رقابتی تلقی نمی‌شود، بلکه به‌عنوان پدیده‌ای اجتماعی، تأثیرات گسترده‌ای بر حقوق و آزادی‌های بنیادین افراد دارد.

مطالعات پژوهشی نشان می‌دهد که ورزش می‌تواند هم بستری برای ارتقای حقوق بشر باشد و هم در صورت نبود نظارت حقوقی، به ابزاری برای نقض این حقوق تبدیل شود. تبعیض، استثمار اقتصادی و نقض حریم خصوصی، از جمله چالش‌هایی هستند که در بستر ورزش معاصر مطرح می‌شوند.

۷-۲. اصل عدم تبعیض در حقوق ورزشی

اصل عدم تبعیض یکی از اصول بنیادین حقوق بشر است که در حقوق ورزشی نیز جایگاه ویژه‌ای دارد. تبعیض بر اساس جنسیت، نژاد، مذهب یا ملیت، با روح ورزش و اصول رقابت منصفانه در تعارض است. مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی نشان می‌دهد که اگرچه اسناد بین‌المللی ورزشی بر برابری تأکید دارند، اما در عمل همچنان چالش‌هایی جدی وجود دارد. نابرابری‌های ساختاری در دسترسی به امکانات و فرصت‌ها، نمونه‌ای از این چالش‌هاست.

۷-۳. حقوق ورزشکاران و حمایت از کرامت انسانی

ورزشکاران به‌عنوان اشخاصی که فعالیت حرفه‌ای آنان با فشارهای جسمی و روانی همراه است، نیازمند حمایت‌های حقوقی ویژه هستند. حفظ کرامت انسانی، سلامت جسمی و روانی و آزادی‌های فردی ورزشکاران، از جمله موضوعات مهم در مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی محسوب می‌شود. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که در برخی موارد، مقررات سخت‌گیرانه یا رفتارهای مدیریتی نادرست، می‌تواند منجر به نقض حقوق بنیادین ورزشکاران شود. از این رو، توازن میان نظم ورزشی و احترام به حقوق بشر، اهمیت ویژه‌ای دارد.

۷-۴. مسئولیت نهادهای ورزشی در قبال حقوق بشر

نهادهای ورزشی ملی و بین‌المللی، مسئولیت مهمی در تضمین رعایت حقوق بشر دارند. تدوین مقررات شفاف، نظارت مؤثر و پاسخ‌گویی، از جمله اقداماتی است که می‌تواند به ارتقای حقوق بشر در ورزش کمک کند.

مطالعات پژوهشی تأکید دارند که مشروعیت نهادهای ورزشی در عصر نوین، تا حد زیادی به میزان پابندی آنها به اصول حقوق بشر وابسته است

فصل هشتم: داوری ورزشی و نقش آن در توسعه حقوق ورزشی

حل و فصل اختلافات ورزشی در عصر نوین عمدتاً از طریق سازوکارهای داوری انجام می‌شود. دیوان داوری ورزش (CAS) به عنوان مهم‌ترین مرجع داوری ورزشی بین‌المللی، نقش اساسی در توسعه و تفسیر حقوق ورزشی ایفا کرده است.

آرای صادره از CAS نه تنها اختلافات فردی را حل می‌کند، بلکه به تدریج به شکل‌گیری اصول کلی حقوق ورزشی منجر شده است. از این منظر، داوری ورزشی صرفاً یک ابزار حل اختلاف نیست، بلکه منبعی پویا برای تولید قواعد حقوقی محسوب می‌شود.

۸-۱. مفهوم دوپینگ و سیر تحول آن در ورزش

دوپینگ یکی از چالش‌برانگیزترین مسائل حقوق ورزشی در عصر نوین است. استفاده از مواد یا روش‌های ممنوعه با هدف افزایش غیرمنصفانه عملکرد، نه تنها سلامت ورزشکاران را تهدید می‌کند، بلکه اساس رقابت عادلانه را نیز زیر سؤال می‌برد.

مطالعات پژوهشی نشان می‌دهد که مفهوم دوپینگ به تدریج گسترش یافته و شامل روش‌های پیچیده‌تری شده است. این تحول، ضرورت بازنگری مستمر در مقررات و سازوکارهای نظارتی را ایجاب می‌کند

۸-۲. نظام بین‌المللی مبارزه با دوپینگ

در سطح بین‌المللی، مبارزه با دوپینگ عمدتاً در چارچوب نظامی هماهنگ انجام می‌شود. این نظام با هدف ایجاد وحدت رویه و تضمین عدالت در رقابت‌های ورزشی شکل گرفته است.

مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی نشان می‌دهد که هماهنگی میان مقررات ملی و بین‌المللی، یکی از ارکان موفقیت این نظام است. با این حال، اجرای یکسان مقررات در نظام‌های حقوقی مختلف، همچنان با چالش‌هایی مواجه است

۸-۳. اصل مسئولیت مطلق و نقدهای وارد بر آن

یکی از اصول بحث‌برانگیز در مبارزه با دوپینگ، اصل مسئولیت مطلق است. بر اساس این اصل، وجود ماده ممنوعه در بدن ورزشکار، صرف‌نظر از قصد یا تقصیر، موجب مسئولیت انضباطی می‌شود.

مطالعات پژوهشی نشان می‌دهد که این اصل اگرچه به کارآمدی نظام مبارزه با دوپینگ کمک کرده است، اما از منظر حقوق بشر و عدالت فردی، مورد نقد قرار گرفته است. برخی پژوهشگران بر ضرورت تفسیر منعطف‌تر این اصل تأکید دارند

۴-۸. مسئولیت حقوقی و ضمانت اجراهای دوپینگ

ضمانت اجراهای ناشی از دوپینگ، می‌تواند شامل محرومیت‌های ورزشی، جریمه‌های مالی و حتی مسئولیت کیفری باشد. شدت این ضمانت اجراها، اهمیت رعایت اصول دادرسی منصفانه را دوچندان می‌کند.

مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی نشان می‌دهد که توازن میان بازدارندگی و رعایت حقوق دفاعی ورزشکاران، یکی از مهم‌ترین چالش‌های نظام مبارزه با دوپینگ است

فصل نهم: فناوری‌های نوین و چالش‌های حقوقی در ورزش

پیشرفت فناوری‌های نوین، ابعاد تازه‌ای به فعالیت‌های ورزشی افزوده و چالش‌های حقوقی جدیدی ایجاد کرده است. استفاده از فناوری‌های نظارتی، داده‌های زیستی، تحلیل عملکرد و ابزارهای داوری الکترونیک، همگی پرسش‌های مهمی درباره حریم خصوصی، مالکیت داده‌ها و مسئولیت حقوقی مطرح می‌کنند

۹-۱. جهانی‌شدن ورزش و پیچیدگی‌های حقوقی ناشی از آن

جهانی‌شدن ورزش یکی از مهم‌ترین عوامل تحول حقوق ورزشی در عصر نوین است. رقابت‌های بین‌المللی، نقل و انتقالات فرامرزی ورزشکاران و گسترش بازارهای رسانه‌ای، موجب شده است که روابط ورزشی از چارچوب‌های حقوق ملی فراتر رود.

مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی نشان می‌دهد که جهانی‌شدن، هم فرصت‌هایی برای توسعه ورزش فراهم کرده و هم چالش‌هایی جدی در زمینه تعارض قوانین، صلاحیت مراجع رسیدگی و اجرای آرای حقوقی ایجاد کرده است. این وضعیت، ضرورت تقویت قواعد هماهنگ‌کننده و نهادهای بین‌المللی را برجسته می‌سازد.

۹-۲. فناوری‌های نوین و تحول در روابط حقوقی ورزش

پیشرفت فناوری‌های نوین، از جمله تحلیل داده‌های ورزشی، ابزارهای نظارتی و داوری الکترونیک، ساختار سنتی ورزش را دگرگون کرده است. این تحولات، پرسش‌های حقوقی جدیدی درباره حریم خصوصی، مالکیت داده‌ها و مسئولیت ناشی از استفاده از فناوری مطرح می‌کند.

مطالعات پژوهشی نشان می‌دهد که نبود مقررات شفاف در این حوزه، می‌تواند به نقض حقوق ورزشکاران و بروز اختلافات گسترده منجر شود. از این رو، تدوین چارچوب‌های حقوقی متناسب با فناوری‌های نوین، به یکی از اولویت‌های حقوق ورزشی تبدیل شده است

۹-۳. ورزش‌های نوظهور و چالش‌های تنظیم‌گری

ظهور ورزش‌های نوظهور، از جمله ورزش‌های الکترونیک، مرزهای سنتی ورزش را جابه‌جا کرده است. این نوع فعالیت‌ها، اگرچه ویژگی‌های رقابتی دارند، اما از نظر ماهیت و ساختار با ورزش‌های سنتی تفاوت‌های اساسی دارند.

مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی نشان می‌دهد که نبود تعریف حقوقی روشن از ورزش‌های نوظهور، می‌تواند موجب خلأهای قانونی و اختلافات حقوقی شود. تنظیم‌گری این حوزه نیازمند رویکردی نوآورانه و منعطف است.

۹-۴. نقش پژوهش‌های حقوقی در آینده ورزش

پژوهش‌های حقوقی نقش کلیدی در هدایت آینده ورزش ایفا می‌کنند. تحلیل انتقادی مقررات موجود، ارائه راهکارهای اصلاحی و پیش‌بینی تحولات آینده، از جمله وظایف اساسی پژوهشگران حقوق ورزشی است.

مطالعات پژوهشی معاصر تأکید دارند که آینده حقوق ورزشی به میزان توانایی آن در پاسخ‌گویی به تحولات سریع اجتماعی و فناورانه وابسته است

مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی در عصر نوین به بررسی این چالش‌ها پرداخته و تلاش کرده‌اند چارچوب‌هایی برای تنظیم حقوقی فناوری در ورزش ارائه دهند. به‌ویژه، حفاظت از داده‌های شخصی ورزشکاران به یکی از محورهای اصلی پژوهش‌های معاصر تبدیل شده است

نتیجه گیری

مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی در عصر نوین نشان می دهد که این شاخه حقوقی از یک حوزه محدود و حاشیه ای، به نظامی پویا، پیچیده و راهبردی تبدیل شده است. تحول ماهیت ورزش، حرفه ای شدن فعالیت های ورزشی و جهانی شدن رقابت ها، نیاز به تنظیم حقوقی تخصصی را بیش از پیش آشکار کرده است.

حقوق ورزشی امروزه در تقاطع حقوق خصوصی، حقوق عمومی و حقوق بین الملل قرار دارد. بررسی مسئولیت حقوقی در ورزش، نقش نهادهای داوری، جایگاه حقوق بشر و چالش های ناشی از دوپینگ، همگی بیانگر این واقعیت اند که روابط ورزشی بدون چارچوب های حقوقی شفاف و عادلانه، نمی توانند به درستی اداره شوند.

از سوی دیگر، ظهور فناوری های نوین و ورزش های نوظهور، افق های تازه ای پیش روی حقوق ورزشی گشوده است. این تحولات، اگرچه فرصت هایی برای توسعه ورزش فراهم می کنند، اما در صورت نبود تنظیم گری حقوقی مناسب، می توانند منجر به نقض حقوق اشخاص و بروز اختلافات گسترده شوند.

در این میان، نقش مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی برجسته تر از هر زمان دیگری است. پژوهش های علمی می توانند با تحلیل انتقادی مقررات موجود، ارائه راهکارهای اصلاحی و بهره گیری از رویکردهای میان رشته ای، به ارتقای کیفیت حکمرانی ورزشی کمک کنند.

در نهایت، توسعه حقوق ورزشی در عصر نوین مستلزم همکاری میان نهادهای ورزشی، دولت ها، پژوهشگران و جامعه مدنی است. تنها از طریق این همکاری می توان به نظامی حقوقی دست یافت که هم عدالت ورزشی را تضمین کند و هم از کرامت و حقوق بنیادین اشخاص درگیر در فعالیت های ورزشی حمایت نماید....

منابع و مأخذ

- ۱- صفایی، سیدحسین. (۱۳۹۴). مسئولیت مدنی. تهران: انتشارات میزان
- ۲- کاتوزیان، ناصر. (۱۳۹۳). قواعد عمومی قراردادها. تهران: انتشارات گنج دانش
- ۳- جعفری لنگرودی، محمدجعفر. (۱۳۹۲). ترمینولوژی حقوق. تهران: انتشارات گنج دانش
- ۴- دادگاه داوری ورزش. (۱۳۹۸). رویه‌های داوری در اختلافات ورزشی. ترجمه و تدوین

نهمین همایش بنیاد علم و قانون یار

(اصفهان - دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان) ۲۷ بهمن ۱۴۰۴

نهمین همایش علمی

مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی در عصر نوین

رئیس اصفهان برگزار کردند
با محضر کمیته حقوق ورزشی
بنیاد علم و قانون یار

اصفهان، شهرستان دهقان
دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان
سالن اجتماعات شهید بشارت
۱۴۰۴/۱۱/۲۷

ویرا اجرا به همایش: مجری ضرابی

۰۹۱۲۰۳۶۱۸۰۸

محورهای پذیرش مقاله:

۱. موضوعات مرتبط با قوانین و حقوق ورزشی
۲. مطالعات فقهی و اسلامی در راستای علوم ورزشی
۳. جدیدترین یافته های علمی در زمینه های مختلف ورزشی
۴. اصول حاکم بر مقررات، احکام و قوانین ورزشی در نظام حقوقی

ارسال فایل ورد مقاله (به همراه شماره تماس) به ایمیل Ghanonyar@yahoo.com

یا ارسال از طریق ایتا، واتس آپ به شماره ۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲

CIVILICA

MENDELEY

DRJI

دبیرخانه مرکزی همایش ۵۲۶ و ۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹ واحد صدور گواهی نامه ۸۴ و ۲۱۴۴۴۴۱۷۶۴

سایت اطلاع رسانی همایش های موسسه قانون یار www.Ghanonyar.ir

نهمین همایش بنیاد علم و قانون یار (همایش مطالعات پژوهشی حقوق ورزشی در عصر نوین) استان اصفهان - دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان ۲۷ بهمن ۱۴۰۴